

OVER STEENUILTJES EN LANDSLAKKEN

door

Henk K. Mienis

Over het steenuiltje Athene noctua weten we waarschijnlijk meer dan over menig andere uil. Dit is ongetwijfeld te danken aan het feit dat in tegenstelling tot de meeste andere uilen, die een geheel nachtelijke levenswijze hebben, het steenuiltje zijn prooi reeds heel vroeg in de namiddag begint te zoeken. Daarbij komt ook nog dat dit uiltje de menselijke nederzetting beslist niet mijdt en zich ook nogal luidruchtig gedraagt, zodat het beslist geen geheim van zijn levenswijze maakt.

Niet alleen is het gedrag van het steenuiltje goed bekend, ook wat betreft zijn voedselkeuze bestaan er weinig vraagtekens. Braakbalonderzoek houdt wat dat betreft weinig geheim. Volgens de meeste vogelboeken is het steenuiltje een echte alleseter wanneer het op prooidieren aankomt. Dit bleek ook uit een braakbalonderzoek uitgevoerd in kibboets Netzer Sereni, Israël. Onderzoek van 65 braakballen leverde o.a. de volgende prooidieren op: kevers (zeer algemeen), veenmollen, slakken, vogels (op zijn minst 3 soorten), huis-, veld- en spitsmuizen, huisgeckos en zelfs een jonge Griekse landschildpad.

Over het eten van slakken is in het algemeen echter vrij weinig bekend. Meestal worden ze wel opgenoemd in de lijst der prooidieren in de diverse boeken, maar nooit wordt er bij vermeld welke slakkensoorten door het steenuiltje worden gegeten.

In Frankrijk wordt volgens Thiollay (1968) een Helix-soort door dit uiltje gegeten. Een zelfde, onvolledige informatie wordt verstrekt door Loveri (1975), die ook predatie op een Helix-soort noemt uit Midden Italië.

Enkele jaren geleden kon Mienis (1971) Theba pisana (Müller, 1774) vermelden uit braakballen van Israëliische steenuiltjes in kibboets Netzer Sereni. Eveneens rapporteerde Zinner (1978) uit Israël predatie van Athene noctua op Trochoidea seetzenii (Pfeiffer, 1847) en wel van drie verschillende plaatsen in de Negev woestijn. Onlangs kon Mienis (1979) nog predatie op Trochoidea langloisiana improbata (Mousson, 1861) en Trochoidea mienisi Forcart, 1976 uit de omgeving van Argaman in de vallei van de Jordaan, aan deze lijst toevoegen.

Uit bovenstaande gegevens blijkt dat het steenuiltje inderdaad zo nu en dan landslakken buitmaakt. Hoeveel en hoe dikwijls is echter haast niet bekend. Volgens Thiollay (1968) vormen slakken 1,5% van het totale voedselpakket van het steenuiltje in Frankrijk. Loveri (1975) trof echter slechts een keer een slak aan in de krop en maag van 113 steenuiltjes uit de omgeving van Siena in Midden Italië. Daarentegen trof Mienis (1971) resten van Theba pisana aan in 25 braakballen uit een totaal van 69! Hierbij dient echter opgemerkt te worden dat het hier braakballen betrof van hooguit twee steenuiltjes. In Argaman werden overblijfsels van 7 slakkenhuisjes aangetroffen in een totaal van 4 braakballen (Mienis, 1979). De gevonden aantallen lopen dus nog al uiteen.

Volgens Zinner (1978), die ook waarnemingen uitvoerde betreffende de wijze waarop steenuilen hun voedsel zoeken, eet Athene noctua waarschijnlijk alles dat hij ziet bewegen en niet te groot is. Dit houdt in dat slakken alleen maar als prooidier herkend en geaccepteerd worden wanneer ze in beweging zijn.

Of steenuiltjes werkelijk echte slakkeneters zijn, valt uit bovenstaande gegevens niet op te maken. Daar resten van slakken echter werden aangetroffen in braakballen van Athene noctua op 5 verschillende plaatsen in Israël, ziet het er naar uit dat in elk geval daar slakken geregeld genuttigd worden. Of dit ook in andere streken het geval is, moet verder onderzoek uitmaken.

Verdere gegevens betreffende het voorkomen van landslakken in braakballen van het steenuiltje worden dan ook zeer op prijs gesteld.

LITERATUUR:

- LOVARI, S., 1975. The feeding habits of four raptors in Central Italy. Raptor Research, 8(1974): 45-57.
- MIENIS, H.K., 1971. Theba pisana in pellets of an Israelian Owl. Basteria, 35: 73-75.
- MIENIS, H.K., 1979. Another case of predation on landsnails by the Little Owl. Levantina, 18: 203.
- THIOLLAY, J.M., 1968. Le régime alimentaire des nos rapaces: quelques analyses françaises. Nos Oiseaux, 319: 249-269.
- ZINNER, H., 1978. Observations on Little Owls feeding on snails in the Negev. Argamon, Israel J. Malac., 6: 57-60.